Carmen Nuptiale

Nobiliß. Doctiß. Prudentißimoque

SPONSO

D. CORNELIO VANDER MILEN

Provincialis Hollandiæ Senatus
Præſidis filio,

ET

Nobiliß. Honeſtiß. Lectißimæque

SPONSÆ

D. MARIÆ AB OLDENBERNEVELDT

Magni illius IOANNIS ab OLDENBERNEVELDT
Domini de Tempel, &c. Hollandiæ
Advocati & Conſiliarij primi, Ma-
gniq́ue Sigilli Cuſtodis
filiæ oblatum

ab

HENRICO NIC. MOVTHAEN *Utrice.*

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Typographeîo Chriſtophori Guyotij,
cIↄ. Iↄ. c. III.

O *ſcæva fauſta, bonaq; Haganis omina!*
Subrepſit unde nuntius ſenſim novus
Procul per orbis extimi obliquos locos,
Ubi gaudium lætasq; mortales cient
Ovationes & triumphos nobiles;
Et amnium ſecreta pars, & montium,
Et vallium, ſubmurmurat, mugit, fremit:
Pectus ſalit mihiq; præſagum boni
Noviq; quid portendat ignaro tamen.
Fallor, protervia an ipſa Cypripor propè
Obambulat, latusq; propter arculum
Geſtat minacem, & tela multùm ſtridula?
At ecce vulnera ruminat quondam data,
Recolit rotatum dexteraq; ſaucius,
Et igneo tranſacta ferro pectora;
Sed illa mente dum recenſet integrâ
Exclamat, abſiſteréne me Dieſpiter
Victum? legit repente bina ſpicula
Impeteq; magno lunat in gyrum latus
Arcumq; tendit: lentat impiger manum
Quò certius ferire poßit, pervium
VANDER-MILI *cor protenùs torret face*
Amoris, igniumq; vivaces modò
Spargit favillas, donec in flammam meram
Solvantur; æſtu qui ſoporo percitus
Statim ſui obliviſcitur, nec intimo
Cordis receſſu tutus exuccis miſer
Imaginationibus ſuffunditur,
Deliquio & interire ſufficit miſer;
Solo medetur uſque quaſtu vulnera,

 Ipſi

Ipſi dolori ſacra lamentatio;
Ni largiatur pectus huic Caum Deus
Tabificus exeſurus ægror corda, ſic
Amor puſillus impotenter uſtulat.
  Hæc dum geruntur ſaucii miſertus eſt
Salax Cupido gratioſus in vicem;
Vulnusq; tamen haud vulnus & curâ pari
Et non pari miteſcit, & telis opem
Miniſter îſdem porrigit quibus gravem
Preſſit cicatricem; illud olim Principi
Largitus eſt Myſorum Achilles; impari
Pariq; uterque promovent curam modo;
Pari, quód îſdem ſpiculis curatio
Vulnusq; fit; ſed impari, quód hic & hic
Alter virum retineat alter innovet.
Non vulnerando ſed medendo diſpares.
  Ergò ſagittam defatigatam legit
Puer Deus, quam nectaris ſucco ebriam
Agit in jecur MARIÆ at ô caſtum jecur,
Et impetiſſit mentis arcanum ſinum.
Et oſſa protelo ipſa figit improbus.
Incauta virgo curam ut inſuetam ſubit
Patitur tacendo nec fatetur hanc ſibi.
Sic cura curam gignit & penitam magis
Flammam minatur. Ominatis hinc minis.
Fatalis uxor proditur, quæ ſaucia,
Morbo impetita deſtinato, ſaucium
Signat maritum; qui ſacer puero Deo
Parili calore exæſtuat: per Cypria
Inceſſat uſque uterque & uſque vulnera.
Alterius alter facta per Deum bona
Rapina, rapta quæ reducit mutuo
Utrique amore, quilibet rapit ſuum,
Felice damno colligens quod diſſonum.

Sic

Sic certa tutis arma vibrat ictibus
Salax Cupido gratioſus in vicem.
Horuncce ſurdâ fas ſilere barbito
Tædas jugales: omen avertat Deus;
Exigit honeſtas ipſa deductum melos
Tenui filo ſit quamlibet, ſtyli ſui
Ne quis queat cauſare parcimoniam:
Dis cara proles Gratijs, & patrima
Dea, Deoq; Clario, & Trigis tribus
Danda in modum vox, Caius en primis ſibi
Caiam datum iri Nuptijs ſtipulatus eſt,
(Vieta ſunt far uſus & coëmtio)
Sponſæ dicatus pronubus nunc annulus,
Et trina dicta verba præconi ſacro;
Abducet ecce virginem pactam domo,
Adducet ecce virginem pactam domum,
Iam Nuptijs ſolemné dictus eſt dies.
Quid hoc novi? qui nuper unda Aganippidos
Ejusq; eram liquoris epoti ſatur,
Mores peroſus improborum maſtigum
Dipſade venenum qui maturant tetrius,
Piget, quód ipſo me & livore barbaro
Major pedem recello facti pœnitens:
Nolim putari me in labore deſidem
Officio agendo parcus unde prædicer:
Vaco ſecundis, ſicut & ſponſus ſuis
Itidem vacavit, qui gravi quantumlibet
Diſtrictus occupationum turbine,
Tamen ſuis ſublegit ille ſerijs
Horæ minutam ſæpe portiunculam,
Quam rite clandeſtino amori impartijt:
Vaco ſecundis Nuptijs, queîs dî favent,
Bonâ ergo fronte Sponſe carmen excipe.
Fœtorem olens & ſordidatum pulverem,

Affectus effectu amplior cauſam tenet.
  Trivium nihil ſpirare quicquam, vel leve,
Vel deſpicatum magna ſed loqui decet;
Tenellus aures afficit nihil ſonus,
Iuvat gravato ſpiritu pectus quati;
Pôrgite mihi Dî Conjugales non leves
Cytharas Lyraſq́;, non macras Teſtudines:
Pôrgite tubas ſed arduas, ſed tympana,
Sed ſiſtra, ſed litui opus, omnigenum melos
Sed perſtrepenti ſplendidum crepitaculo.
  Radiantiores more conſueto faces
Produc ab alti tegminis cacumine
Qui ſumma ocello & ima luſtras omnia,
Cum præpes albeſcenti equos ſubdit vagos
Matuta luci, tu profectus igneis
Pernix rotis prævertere auroræ jubar,
Et inſolenti concitus vertigine
Nota auſpicatum Nuptijs diem fore.
Vultus tuos quid obſeris ferrugine,
Bíjugeſque Phœbe flectis admiſſos retrò?
Reſiſte dum viſure lecti gaudia,
Non Martis intricati aheno vinculo;
Non tauriformis, non oloris imagine
Abſconditi, nec aurei catâ ſinum
Imbris ſuperbum fraude rumpentis Iovis;
Non Herculiq́; coalitas noctes duas:
Sed æviternis Nuptias æris ſacras,
Queîs corda fauſto vinciantur vinculo
Amoris æſtu perpetim ferventia.
  Cerebroſa diva ſummitates urbium
In arcibus quæ regis & huc effer gradum,
Operâ tuâ peragenda res hæc publica
Et priva, votivi accipe oris munia
Hoc Nuptiarum præſidens Palatio;

Arcere fas hinc improbos, probos nefas,
Quos moribus genereq́ꝫ vita diſpari
Facile queas in integrum diſcernere,
Nec præter ipſam virginem Virtutem ages
Delectum in his; fortuna nullibi locum
Melius frequentet, pauper & dives pari
Paſſu ambulent, quippe eſt beatus ditior
Craſſo bonis ſi parcus utier poteſt
Sibi, bonis ſed interim frugi & bonus:
Auguſta virtus pauperis faſtum pati
Potentiorum poſſe, fortuna ſua
Amplecti & æquè proſperam & malam vicem.
Hæc una modo citata cautio oportuit,
In cæteris tibi licet ut morem geras.
Iam Nuptiarum ponitur choragium,
Quod in profeſſis conjugî pactam fidem
Virtute multâ exordium pulchrè capit;
Sponſusq́ꝫ deſponſataq́ꝫ ex æquo probi,
Utrumque laudat & ſuus ſatis pudor,
Propriè magisq́ꝫ divitant mores boni.
Puella pura eſt doteq́ꝫ unctâ purior,
Filo venuſta corporis, geſtus trahens
Vel regios, decorem avitum colligit
Hinc inde crudæ competentem virginî,
Venantur æmulum illices ocelluli
Queîs ipſa ſponſi corda duxit antijs,
Cætera nitore ſic ſuo diſcriminat
Decus, ebori quod idem dat artifex manus,
Ut major ipsâ famâ & omnium fide
Inlæſa putis membra ſint elegantijs.
Hâc ſorte felix ter quaterq́ꝫ & amplius
Sponsâq́ꝫ tali macte ſponſe, ſidera
Favere preſſo te videntur pollice,
Sanctis tholis ſuſpenſa qui donaria

Proſper locaſti, quiq́ vindice æthere
Fers omne punctum, fabulataq́ hactenus
Vulgò novellâ comprobas rerum vice,
Toties vocata dum dies præſens adeſt,
Votisq́ multis expetita deperis
Viridiſſimo te caſta flore puellula:
Felix dies quo liberam curis eam
Puer face ardiſatâ inivit primitus;
Felicior ſed hora quâ medullitus
Voraſti amorem & hanc tibi Caiam bonam
Abunde delicatulam, tenellulam
Votis cupiſti allabier probè improbis;
Quinimmo feliciſſimum punctum tuis
Hanc irretitam quo fovebis brachijs,
Tuum palatum ad quas diu eſt factum dapes.
Hâc ſorte felix ter quaterq́ & amplius
Tuoq́ ſponſo macta ſponſa, ramulis
Sertisq́ frontem laureatis obrue,
Litaſti honeſta poſtulans feliciter,
Tibiq́ clarum ſplendet æquor ætheris;
Gravibus periclis functa tutior ſecas
Littoris arenas, ut abiegnis palmulis
Vada ſalſa turbaſti, attamen beatula
Paphias per undas naſſe tuto diceris,
Nodisq́ ſponſo copulata adamantinis
Rerum cui pleno alma cornu copia,
De lance magnâ dexter ille itidem dare
Ut tu poteſt, quin ipſius pectus coquit
Generoſum honeſtum, nobilis ſuada & lepos
Fibrisq́ in imis eſt comes ſapientia,
Cnidijsq́ nodis ſueta ſcribi antiquitas.
Tu diva ſpumis quæ ſali genitalibus
Edita gubernas filium, quæ dirigis
Hunc quo libido impellit auſpicatior,

Voto

Voto fave jugali, ut his nuptis novis
Fide perennet gaudium fauſtiſſimâ:
At præter unam noctis hinc rixæ exulent,
Cornicula eſto & invida invidia procul,
Mens mæſta, cura crebrior Domeſtica,
Metus tremorq́;, lis avarior foris,
Lachrymæq́; mordacesq́; ſollicitudines,
Et ſi quid uſpiam ominoſius ſiet,
Exeſte queîs non eſſe præſentes licet
Toro marito, vos & Auſter imbricus
Laxisq́; portet Africus retinaculis
Inter vadoſos gurgites cæci maris.
Salvete vos Dî conjugales cæteri,
Genus Monetæ ſplendidum diæ Deæ,
Nexuq́; Divæ tres ligatæ complice
Bene candidatis innubis precamini:
Et vos quibus cura eſt cubilis intimi
Tabulata caſti lautiora lectuli
Ornate, olivo ſyrio uti madeant probè,
Et flore ſtactæ laureoq́; & myrteo,
Sicanâ ut illa merce liberaliter
Mercator inquilinus ad nos advehit;
Aulæa rerum Belgÿ ſtatu illita
Dependeant æquè aureis parietibus.
Tu Proma-conda rite procura penum
Dum ventilantur fortiter carcheſia,
Merum culullis inditumq́; tranſilit.
Inſignis auro Iöpa amœnam concute
Cytharam Lyramq́;, verùm uti ſolidum crepent,
Leves choreas virgines ducent ſui
Lateribus invicem proci clauſis, modò
Uterq́; dextris liber in numerum ſtrepet.
Hæc trita dudum jam ſatis, recolligo
Mentem ſolutam pruriente ſpiritu,

Novella nupta de tuo certamen eſt
Pudore, qui pro parte nunc tantum tuus
Quartâ eſt, parentum ſunt item quartæ duæ,
Reliqua mariti portio, ſervat ſibi,
Manúſq; in hanc injectio eſt, hinc cum volet
Cudetur iſthæc in caput tuum faba.
Hymenæe Hymen, Hymenæe Hymen, Hymen, Hymen
Rape hinc puellam matris è gremio bonam,
Caióq; da ſuo oppidò bonâ alite,
Ut ſeſe amore mutuo revinciant.
At dignus ille gloriâ quali dies
Quo prima ſuxit Hymen Uraniæ ubera,
Mutuiter ex hoc omnium ſunt glutine
Veneríſq; viſco delicato pectora
Transfoſſa telis aurei Cupidinis
Prodi novella nupta, prodi, jam tuus
Suam manet maritus, & manes tuum,
Prodi, cupidiniq; veſtræ inſerviens
Vafræ ne noctis deſeras vadimonium:
Male odit hanc ſeveritatem tetricam
Caius tuus, tenacitatem & prodigam,
Iucunda finem quippe mox neceſſitas
Claudet, quid ergo ludis hunc longâ morâ:
Movebis illi vitream bilem, cave;
Nil auſpices morare, at una cura ſit
Intrare lectum, fervidum hunc facere, dare
Operam operi ne Davus ullus irruat.
Iam prodit ecce nupta, quam vincit pudor,
Velata ſummum flammeo tenui caput,
Incluſus & ſocco en pedum par lutheo
Hymen Deus prætendit auream facem;
Pretextà quin toga patrimos & matrimos
Tres cingit, unus cereum lautus puer
Lucet, puellam cæteri dicunt domum

Aliȷ colum lanamq́ cum fuſo locant
Et ſtamine, & de fonte puro undam petunt,
Ignemq́ nuptus fert novus raptum è foco,
Propinquat ipſa nupta & ecce languidos
Transfert beatum plus quater limen pedes,
Adipe lupino tacta poſtes infula
Quatit, viretq́ fronde molli janua
Cumerum Camillus egeritq́ utenſile.
Atat maritum virgo jam ſcandit torum
Docenda verba nupta, conlocant eò
Hanc pronubæ unde mater exibit cito,
Sponſusq́ fulcra tangit, atqui poſtea
Franget ſimul cum exceptus hoſpito ſinu:
Valedicit interim ille Sponſis alteris,
Aliud paratus aggredi vitæ genus,
Nucesq́ pueris ſpargier curatum abit
Intentiores queis legendis perſtrepant:
Thyaſus puellaris Hymenæum concine,
Modulisq́ carmen divide inſtar claſſici,
Ne forſan audiatur argutatio,
Movente Sponſo ſigna dum dulcis cient.
Simulachra belli. Cedite intactæ hactenus
Vos virgines quibus advenit ſimilis dies,
Gerenda paucis cætera hîc ſunt teſtibus,
Solum cubile & lectulus morabitur
Tutum fidelis præmium ſilentiȷ
Attigeris oram ut Sponſe ſoſpes hoſpitam,
Gremioq́ fuſus incubabis lectulo,
Potieris optato & frueris otio:
Tum purpuratis mollicellisq́ labiȷs,
Ocellulisq́ Cypriȷs, caſtis genis,
Papillulisq́ lacteis & cæteris
Plurima columbatim ingerenda vulnera,
Et expetenda voto avaro baſia,

Quid

Quid expetenda? ferre ſi nolit rape,
Rapienda centum baſia, & centum altera,
Et tertia hinc centum, hincq; centum millia,
Rapienda plura lege quæ certâ carent.
Hæc ergo prætervectus æquora, naufragi
Quod reſtat arripe fluctuante ſpiritu,
Non veſtra limis urit oculis commoda
Male feriatus hoſtis, at curatio
Expenditur tibi, ut volupe ſiet para,
Fortuna fortes tantum & audentes juvat,
Et ecce caſtos flamma ſolvit pronuba
Sinus, & arctam Hymenæus Hymen Zonulam.
Miſer labaſcis? nuper auſus Herculi
Bellum movere pallido metu cadis?
Et ipſo olympo invidit Anchiſes Deam,
Triviamq; furtim ſaxa ducunt Latmia.
Moraris ergo vinulam venuſtulam
Quantum potes loquelam amicæ prologui?
Moraris? aude, preſſius ſine ambitu
Suäviantes invicem oſculamini.
Verè cluit mens ſana deſipere in loco,
Quippe niſi eas te perditum notâ viâ
Tua ſervitus perennis eſt magno malo,
Majorq; quovis igne naturæ focus.
Spatium per omne vitæ amantes invicem
Detur perire poſſe perditiſſimè,
Ut oggerant ſe in amore neutiquam moræ,
Mammas tatas ſed barbarum fritinniens
Senium minuta turba fœcundum levet,
Videatis uſq; dum ſimul natos patres.
Natáſque matres, qui nepotes procreent,
Generiſque magni prorogent propaginem.

FINIS.